

Секція конференції - 21.

Семенова В.Г.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Сучасний рівень розвитку науки і техніки вимагає від підприємств постійного впровадження досягнень науково-технічного прогресу для підвищення їх конкурентоспроможності. Відбувається якісне оновлення засобів праці, поява високоефективних технологій. Нові умови господарювання, ринкове середовище вимагають переосмислення підходів до організації діяльності підприємств і глибокого вивчення чинників ефективності діяльності. На українських підприємствах тривалий час відбувається скорочення кількості нових зразків нової техніки та продукції, зниження їх технічного рівня виробництва і тривале освоєння інновацій, що призводить до того, що Україна при існуючому стані інноваційного розвитку в найближче десятиліття приречена на нездатність увійти у світовий ринок і серйозно конкурувати з розвиненими країнами. Тому важливого значення набуває інтенсифікація інноваційних процесів та процесів формування і ефективного використання інтелектуальної власності підприємств.

Термін «інтелектуальна власність» був вперше вжитий у Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), що є спеціалізованою установою ООН, прийнятій у Стокгольмі 14 липня 1967 року. З того часу цей термін став загальноживаним і почав застосовуватися в міжнародних конвенціях і в законодавстві багатьох країн. За визначенням ВОІВ, інтелектуальна власність, – це закріплені законом права, які є

результатом інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, літературній та художніх галузях [1, с. 13].

У наступні роки були підписані: Договір про патентну кооперацію (РСТ), 1970 р.; Європейська патентна конвенція, 1973 р.; створені Європейське патентне відомство (ЄПВ), Євразійське патентне відомство (ЕАПВ). Ці спеціальні угоди дають можливість досягнення прогресу в обмежених рамках у тих сферах, де не всі держави - члени Паризького союзу відчувають необхідність збільшувати свою залученість в міжнародні зобов'язання [2, с. 34].

На думку дослідників, світова система інтелектуальної власності в сучасних умовах господарювання формує і закріплює технологічну монополію країн світу, регулює розподіл і поширення світових технологій, визначає технологічний профіль сучасного світу і ділення країн на країни технологічної монополії та технологічної периферії. Крім того, внаслідок цих змін у чинниках виробництва та геополітичної та гео економічної диференціації країн світу в розвинених країнах відбуваються суттєві зміни в структурі господарської організації [3, с. 184].

Важливим чинником розвитку інтелектуальної власності у розвинених країнах є наявність загальнонаціонального координаційного органу, відповідального за захист і просування національних інтересів на світовому ринку інтелектуальної власності і забезпечення інноваційних пріоритетів у функціонуванні всіх органів державного управління цими процесами.

Наприклад, в США в 2005 р створена Президентська рада з інновацій. Її завданням є координація діяльності в галузі політики, освіти, промислового розвитку, інновацій, бюджету і фінансів, зайнятості. Подібні координаційні органи створені і в ряді інших країн технологічних лідерів [3, с. 184].

Як зазначає Д. І. Леоценко, «досвід, нагромаджений Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) та багатьох передових країн переконливо свідчить, що за умови обмеження природних ресурсів та інтеграції у світову ринкову систему вагомою альтернативою вже традиційним моделям

розвитку індустріального суспільства є розвиток інтелектуальної власності на засадах розвитку науки, освіти, інформаційних систем та відповідального ставлення до використання досягнень науки і техніки. Зі зміною пріоритетів у суспільстві й усвідомленням інтелектуальних цінностей як своєрідного, але важливого ресурсу суспільства, інтелектуальна власність з абстрактної категорії перетворилась чи не на найважливіший чинник, що забезпечує поступальний розвиток суспільства» [4, с. 278].

Сьогодні на частку світових технологічних лідерів приходить до 80 % усіх світових доходів від продажу ліцензій. Абсолютним лідером є США, на частку яких припадає 46,1% світових доходів від продажу ліцензій. Крім того США, на відміну від інших країн, мають активне сальдо балансу купівлі-продажу ліцензій. США є чистим експортером ліцензій по відношенню до всіх країн світу, що свідчить про гегемонію цієї країни на світовому ринку технологій, а також про спрямованість залежностей між країнами та регіонами на ринку високих технологій. Найбільший обсяг імпорту ліцензій з США припадає на ареал Південно-Східної Азії, в якому найбільш великим імпортером є Японія [3, с. 186].

Список використаних джерел:

1. Всемирная организация интеллектуальной собственности. Основы интеллектуальной собственности. – К.: Изд. дом «Ин Юре», 1999. – 600 с.
2. Мухопад В. И. Коммерциализация интеллектуальной собственности / В. И. Мухопад. — М.: Магистр: ИНФРА. – М. - 2010. — 512 с.
3. Мойсейчик Г.И. Интеллектуальная собственность в современном мировом хозяйстве и вопросы ее реформы в странах СНГ / Г. И. Мойсейчик // Христианское чтение. – 2010. - №4 (35). – с. 177 - 199.
4. Лещенко Д. І. Співіснування двох концепцій права інтелектуальної власності в Україні: філософський аспект проблеми / Д. І. Лещенко // Гуманітарний вісник ЗДІА. - 2012. - № 49. - с. 278 -284.